

Voordracht voor de Staf Afval en Reiniging van 08 mei 2023

Portefeuille Afval en Reiniging (45)
Agendapunt B7

Onderwerp

Statiegeld op blikjes

Gevraagde beslispunten

1. Kennisnemen van inzameling van blikjes in statiegeldregeling op blik die op 1 april 2023 jl. is ingegaan
2. Kennisnemen van het in de vorige collegeperiode genomen standpunt tegen inzamelpunten in de openbare ruimte
3. Kennisnemen van de imperfecties bij de inzameling van statiegeld flesjes en blikjes

Onderbouwing beslispunten

Ad 1.

Per 1 april 2023 is statiegeld op blikjes ingevoerd. Hiervoor zijn innamepunten georganiseerd. Inname van statiegeldflessen en bierkratten verloopt al via de supermarkten, en de inzameling van blikjes verloopt ook via de supermarkten.

Statiegeldsystemen dragen bij aan de vermindering van de hoeveelheid (zwerf)afval. Het gemiddeld aantal kleine plastic flesjes in het zwerfafval is landelijk na de invoering van statiegeld met meer dan 40% afgenomen. Ook voor blikjes wordt een vermindering in het zwerfafval verwacht.

Afvalpreventieplan

Wij zien allemaal graag de hoeveelheid verpakkingsafval (w.o. blikjes) verminderen. Beduidend minder tot geen negatieve effecten op mens en milieu staat voorop. Ondanks dat we streven naar minder (rest)afval, schone straten, parken, grachten en pleinen is de hoeveelheid afval op straat en in de afvalbakken toegenomen.

Het statiegeld is een stap in de optimalisatie van de afvalinzameling. Maar het streven zou eigenlijk gericht moeten zijn op een vermindering van de totale hoeveelheid blikjes (en niet alleen de blikjes in het zwerfafval). Oplossingen moet gezocht worden in de bereidheid van aanbieders en consumenten om ons consumptiegedrag aan te passen.

Hiervoor wordt gewerkt aan het afvalpreventieplan; een plan wat zich richt op het op het verminderen van het aanbod van (in hoofdzaak) verpakkingen door ondernemers en het hiermee samenhangende verminderen van het verbruik van verpakkingen door consumenten. Als het lukt om aan 'de voorkant' de hoeveelheid te verminderen dan komt er aan de achterkant ook minder vrij en neemt de hoeveelheid afval op straat af en zo ook de milieudruk in de openbare ruimte.

De diversiteit in (plastic)aanbod en (plastic)productaantallen zijn enorm. Een brede maatschappelijke omslag is nodig en daarbij valt weerstand te verwachten. Het vergt

veel vernuft om de tegenstrijdigheden tussen economische bedrijfsbelangen en duurzaamheidsbelangen in balans te brengen en te zorgen voor reductie. Een zeer complex vraagstuk. Met de uitbreiding van het statiegeldsysteem met kleine plastic flessen, en nu ook blikjes, is zeker stap voorwaarts gezet.

Ad 2.

Eerder wilde het Afvalfonds Verpakkingen een deel van de inzameling van bierblikjes via innamepunten in de openbare ruimte laten lopen. Dit voorstel zou een forse impact hebben op de beschikbare en schaarse openbare ruimte en we verwachten dat de vervuiling rondom het innamepunt zal toenemen. Bovendien gaat dit tegen het doel van de regeling in, namelijk zwerfafval verminderen. Hierop kwam veel kritiek vanuit o.a. de VNG (en gemeenten), brancheorganisatie NVRD (Nederlandse Vereniging voor Reinigingsdiensten), Natuur & Milieu en Recycling Netwerk Benelux. Op 10 maart 2022 gaven de supermarkten daarop aan toch blikjes met statiegeld te zullen gaan inzamelen.

Omdat er veel juridische vragen speelden rond dit thema, heeft de NVRD eind december 2021 aan Hekkelman advocaten gevraagd met welke privaot- en publiekrechtelijke aspecten rekening gehouden moet worden als de punten toch op publiek terrein gerealiseerd zouden moeten worden, ergo wat gemeenten kunnen doen om dit tegen te houden of zelf te bepalen onder welke voorwaarden zij meewerken. Concreet heeft de NVRD de volgende adviesvragen ter beantwoording voorgelegd:

1. Mogen inzamelpunten voor blikjes zomaar worden geplaatst op grond waarvan de gemeente eigenaar is?
 - 1.1. Nee, de gemeente moet toestemming verlenen voor de plaatsing van zowel vaste als flexibele inzamelpunten in de openbare ruimte. De gemeente is daartoe niet verplicht. Zonder toestemming van de gemeente maakt de plaatsing van het inzamelpunt inbreuk op het eigendomsrecht van de gemeente (artikel 5:1 BW). De gemeente kan verwijdering van het inzamelpunt verlangen en/of vergoeding van schade.
2. Moet voor het plaatsen van inzamelpunten voor blikjes in de openbare ruimte op grond van de Wet milieubeheer, in samenhang gelezen met de afvalstoffenverordening, een aanwijzingsbesluit genomen worden?
 - 2.1. De gemeente heeft een aanwijzingsplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval, maar ook voor blikjes die door inzamelvoorzieningen van het Afvalfonds worden ingezameld.
3. Moet voor het realiseren van het inzamelpunt voor blikjes een omgevingsvergunning op grond van de Wabo worden verkregen?
 - 3.1. Nee, het Afvalfonds mag vergunningsvrij inzamelpunten voor blikjes realiseren, mits voldaan wordt aan de volgende eisen:
 - 3.1.1. het afval moet afkomstig zijn van particuliere huishoudens (ex artikel 1.1 lid 1 van de Wm);
 - 3.1.2. de container mag niet hoger zijn dan 2 meter; en
 - 3.1.3. indien bovengronds geplaatst mag de oppervlakte van de container niet meer bedragen dan 4 m².

Bij het niet voldoen aan (een of meerdere) van deze voorwaarden geldt de vrijstelling van de vergunningplicht dus niet.

Het aanvankelijke plan van innamepunten in de openbare ruimte is van de baan. In de vorige collegeperiode heeft de toenmalige verantwoordelijke wethouder een standpunt ingenomen tegen de inzameling van blikjes via innamepunten in de openbare ruimte.

Gemeente Amsterdam is tegen het plaatsen van circulaire hubs in de openbare ruimte voor de inzameling van blikjes om de volgende redenen:

1. Gemeente Amsterdam is tegen het plaatsen van innamepunten voor blikjes in de openbare ruimte, omdat:
 - 1.1. Openbare ruimte in Amsterdam schaars is
 - 1.2. Deze innamepunten vervuiling zullen aantrekken, terwijl het doel van de statiegeldregeling juist het tegengaan van zwerfvuil is
 - 1.3. Onderzoek van Eunomia laat zien dat met inzameling via deze 'circulaire hubs' de wettelijk verplichte inzameldoelstelling van 90% waarschijnlijk niet gehaald wordt.
2. Gemeente Amsterdam pleit voor inzameling van blikjes via de bestaande inzamelsystemen van statiegeldflessen in supermarkten, omdat een consistent systeem en gemak bij het terugbrengen twee belangrijke succesfactoren zijn voor het slagen van de statiegeldregeling.

Ad 3.

Innamepunten zijn te vinden in bijvoorbeeld supermarkten. Waar de grote plastic flessen vanuit het huishouden voor het overgrote deel meegaan naar de supermarkt en via de inlevermachines terug gaan in de cyclus/het productieproces (dit loopt al jaren) is dit nog niet het geval voor de kleine plastic flesjes. In Amsterdam en met name in de binnenstad is een gebrek aan inzamelpunten voor de kleine flesjes (en ook blikjes), omdat enkel winkels van meer dan 200 m² de verplichting hebben deze in te nemen.

In bepaalde delen van de stad worden nog steeds afvalbakken leeggehaald op zoek naar kleine plastic flesjes (en sinds 1 april blikjes), waarbij het zwerfafval wordt achtergelaten op straat. Met name in de binnenstad is dit problematisch; de hele afvalzak wordt uit de bak gehaald en achtergelaten op straat. Ook in de andere stadsdelen komt dit voor. In sommige gevallen worden bij het leeghalen de afvalbakken beschadigd, waardoor zij hersteld of vervangen moeten worden.

In mei wordt gestart met een proef in het Wallengebied met 'doneerrekjes' op prullenbakken die geschikt zijn voor kleine plastic flesjes en blikjes. De proef volgt uit de actie van bewoners en ondernemers in het Wallengebied die zelf doneerrekjes op prullenbakken hebben geplaatst. Daarnaast worden binnenkort de sloten van de zelfpersende prullenbakken vervangen, waardoor deze moeilijker zijn open te breken. Op basis van de uitkomsten van de proef op de Wallen én de nieuwe sloten wordt gekeken of en op welke locaties in de stad doneerrekjes geplaatst en sloten van reguliere prullenbakken vervangen kunnen worden. Prioritering van de locaties wordt afgestemd met de portefeuillehouders in het bestuurlijk overleg stad stadsdelen (BOSS).

Volgende processtappen

nvt

Advies, afstemming en participatie

Besproken met en input geleverd door de directies Stadswerken en Afval en Grondstoffen

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2023-035792	Staf Afval en Reiniging Voordracht (pdf)

Behandelend ambtenaar of indienend raadslid (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

5.1, 2, e 5.1, 2, e – Verkeer & Openbare Ruimte, 5.1, 2, e /
5.1, 2, e

Uitslag

A Akkoord

Geen opmerkingen
